

- communitas, Cod. de Episc. & Cleric. Sed per Episcopum compellendi sunt: cap. fin. de his quae sunt a maior. par. Capit. & ita in terminis ad eft confil. Sordi 2. n. 13. cui addo in Ecclesiis Cathedralibus majorem ad eft rationem: quandoquidem Laici non contribuunt, nisi cau qui Clericorum bona non sufficiant, ergo pejor sit conditiois Ecclesiastici: siquidem ultra contributionem suorum Ecclesiastorum reddituum, etiam tamquam Laici contribuere cogentur, & sic dupli onere gravarentur.
- 118 Ita etiam e contra; si populus aliquid indebet erogaverit pro restauratione, id ab Ecclesia reperter actione negotiorum gelorum, vel in factum per tex in. Si quis negotia, la 2. l. Sed an ultra, §. 1. Quo uult, if. de nego. gaf. quod processus dummodo impensa facta fuerit animo reperiendi, non verò donandi; & ita probandum esse ad Universitate, docent Ripa conf. 67. n. 3. Sordus d. conf. 62. n. 119 14. animis verò non reperiendi deductori, quo tunc cumque ad eft pafumptio donationis, velut liberalitas, promulgatio vel pactum; de quibus latè Bero. conf. 3. ex n. 29. lib. 1.
- 120 Quae omnia, licet attento Juris rigore procedant, tamen quo tunc ruina est adeo gravis, ut bona Ecclesiastorum non sufficiant, pro brevi restauratione, tunc ex aequitate populus condemnatur ad aliquas operas praefandas: de quibus videns Bertrandus conf. 150. circa finem, ut sunt curtus pro asportatione calcis, & tignorum, usque ad finem operis perfecti & Ecclesia edificare: ut citato Maynard in decif. Tolof. 32. & 33. tenent Borrellos d. tit. de sacro. Eccl. n. 30. & sepius Tolos & Parisis judicatum fuisse refert & sequitur Ludov. Bellius conf. 144. n. fin. ubi notat Presbyterum fieri debet per Sacerdotes, Navim verò per Laicos; quod, licet ipse non dicat, ego credo fundati ex eo, quia Presbyterum locus est Ecclesia pro Ministris Altaris, & Clericis celebrantibus; Navis verò pro Laicis, ut latè cap. 5. sup. de forma & structura Ecclesiastarum Cathedralium differimus.
- 123 Si verò scire cupias differentiam reparandi Ecclesiam, Cathedralem, & inferiores? Confuse Tondut. de Sanlegar, in quest. & resol. benef. 1. p. c. 39. n. 3. Belletus d. quis. Cleric. p. 1. tit. de Cler. debit. §. 13. & 14.
- 124 Idem verò obseruantur eti modo reparandi quod in modo ad eftificandi; ita ut nihil inconsulto Episcopo fiat, modo superius explicato: ut pluribus notavit Solorz. d. tract. de Ind. Ior. tom. 2. lib. 3. cap. 2. n. 16. & 17. & in Polit. Ind. lib. 4. cap. 2. vers. 1. conforme mas, fol. 692.
- 125 Et infuper, si Episcopus videbitur, supradicti non obstantibus, rectè poterit Eleemosynas corrigare pro hac reparacione; cum hoc in inferioribus Ecclesiis, si magna fuerint devotiones, fieri jufte permettatur: ex adductis à Gutiér. dicta alleg. 10. num. 8. Salga. d. c. 5. num. 21.
- 126 Plura etiam alia hic disputari poterant, quae cum communia fint cum materia cap. preced. de Templo Ecclesia Cathedralis edificando; consule que ibi diximus, ad maiorem intelligentiam & elucidationem eorum quae hoiaduximus, quorum rationem habendum esse notavimus; cum omnia privilegia, qua Ecclesia Cathedrali conceduntur propius edificatione, etiam in reparacione procedant; nam concessa facultate ad eftificandi, concessa etiam cetera facultas reficiendi: de quo plura Sord. conf. 12. n. 3. & 4. Unum tantum annotare volui, quod ea quae de reparacione Ecclesiastarum Cathedralium diximus, de magna reparacione intelligenda sunt; cum ad hanc Parochiam teneantur; ut ex Charon. obseruat Bellius conf. 115. n. fin. de minimis enim curandum non est; fed in his doctrina Navarii sproposita ueludum esse censeo. Neque in huius capituli disputacione intradubitatio Sordi, d. conf. 121. num. 23. cum leq. an videlicet qui tenetur reficerre, teneatur ad eftificium collapsum iterum erigere; in qua affirmative resolvendum: nam cum urta que obligatio pari passu ambulet, tam respectu refectionis, quam reparacionis, idem iudicium de uno ac de alio faciendum est.
- 130 In omnibus verò supradictis casibus quando Laici contribuere tenentur, sive pro Ecclesia Cathedralis edificatione, sive pro reparacione ad operas, id debet fieri cum operibus manualibus, & cum curribus, & tenentur dare

C A P U T X I V.

De Ecclesiis Cathedralibus secundum præsentem statum.

S V M M A R I V M

- E piscopi Clericos antiquitus fobi assumebant, cum quibus vivebant in Clauſura, obedientia, & paupertate. 1. Exinde ortum habuit Canonicon Regularium Religio in Cathedralibus & Collegiatis, 2. Canonici omni appellati, 3. 43. 45. & seqq. 85. Canonici olim ad instar Cuculatorum vivebant, 4. Romana Ecclesia à Christo fundata, & quando, 5. Omnes Ecclesiæ, Dignitates, beneficia, &c. Romanus Pontifex fundavit, 6. Beneficiorum origo remissive, ibid. Amplissima potestas Romani Pontificis in beneficiis, unde oritur, 7. Clerici quomodo in communione vivebant, 8. Non erat numerus Clericorum certus & determinatus, 9. Numerus certus Clericorum quare in Ecclesia definitus, 10. Quot tempore hoc factum fuerit, & à quo, 11. De Canonorum vita & conuersatione qui videnti, 12. Familiarum commercium quare Clericis interdictum, 13. Ecclesia bona habebant in principio, sed ad singulos Presbyteros non pertinente, 14. Que ad Ecclesia Cathedralis splendorem spectant, ad querenducantur, 15. Locus Ecclesiæ pro quo sumatur, 16. Ecclesia Christiana ad instar Salomonis Templi edificatur, 17. Populus Hebrewus per desertum ambulans quale Templum habebat, 18. Quantum distabat à Castris, & quare, ibid. Salomonis Templum Tabernaculo uicefuit, 19. Quomodo edificatum nullus edibus continuis circumcircirea, nisi pro Ministris, ibid. Domus familiarium iuxta Templam non edificande, sed tanquam pro Ministris, 20. Immunitas quare concessa Ecclesia per 30. passus, & Cathedrali per quadragesita, 21. Hoc distantia passuum, quare Insula vocetur, 22.

Juxta

Caput Decimumquartum.

137

- Juxta Palatia Principum domus non sunt edificande, 23. 26. Clerici qui in communione vivebant tempore Apostolorum, seculares erant, 76. Haec prohibito ad reverentiam pertinet, 24. Quae sunt communia, venerationem non habent, 25. Quae habent excellentie discretionem, maiorem admiratio nem creant, ibid. Immunitas quare Ecclesia concessa, ibi, & 26. De consuetudine non edificandi iuxta Palatia, qui videnti, 27. Cathedrales in medio urbium edificantur, & quare 28. 29. Tempa quare in medio urbium edificanda, 29. Ecclesia Metropolitana Cesar Augustana laudatur situs, 30. Numerus Ministeriorum quare requiratur in Cathedralibus, 31. & seqq. Numerus Clericorum in qualibet Ecclesia quis debet esse, 32. Duo Clerici sunt necessari, & sufficiunt, ibid. In Cathedralibus quare plures desiderantur, 33. Hebrei in Templo Salomonis quare 22. Sacerdotes ponentur, 34. Quare Regularis diu, 35. Cathedralis cum Clerico, populo, redditibus &c. fundanda, 35. Romani Pontifices quando Dignitatem & beneficia fundarunt, 36. Quare S. Dionysius Papa beneficia instituit, 37. An hoc Pontifex fuerit institutor, vel solus restaurator beneficiorum, 38. Canonici quare instituti in Cathedralibus, 39. & seqq. Cathedrales habent Collegium, 39. Vtilitate studente institutum, ibid. Senatus vocatur, 40. Sacer Ordo quare Canonici Cathedralium annexus, 40. Canonorum Collegium cum Episcopo, Concilium nuncupatum, 40. Canonorum Officium quale, 40. Observanda disciplina Ecclesiastica sunt Ministri Canonici, 40. Canonici quare assistunt Episcopo in Pontificalibus celebranti, 40. S. Petrus Clericus ad Barbitibus celebrabat, 40. Canonici Cathedralium à S. Petro, & a cetero Apostolorum originem trahunt, 40. Dignitatis Ecclesiasticae quare instituta, 101. 105. Introductionis Dignitatum finis, 102. Dignitatis qui sunt de ure, 103. Quae postea ad inventum, 104. Portionarii. & aliis inferiores Beneficiati, quare in Cathedralibus possunt, 106. Officia qui sunt in Cathedralibus post Canonicos co locanda, 107. Officium, quid diversum est à Dignitate, 108. Officia seu officia qui erant in Ecclesia Cesar Augustana, ex quibus aliquae Dignitatis effete, 109. In aliis Ecclesiis, qu. Officia seu Officinae reperiantur, 110. Portionarii, qui sunt in Cathedralibus, 111. Cibaria idem quod Diarie portiones, 112. Affisi, seu Mansioneerii, qui, 113. Forum Officium, 114. Quare sic dicit: ibid. Portionariorum, & aliorum Beneficiatorum differentia, 115. Portionarii sunt inferiores Canonici, licet aliquas Canonorum prerogativas habeant, 116. Dimidicunt portiones de inferioribus sunt Ecclesia Cathedralis, 117. Beneficiatorum Ecclesia Cathedralis varia nomina, 118. Numerus qualis debet esse quorumcumque Beneficiorum Cathedralis, 119. Plures vel pauciores erunt guntur præbende secundum qualitatem Civitatis, vel Provincie, 120. Numerus iste à ure non est taxatus, 121. Monachii an antiquiores Canonici, 71. Canonici quando positi, & à quo in Ecclesia Lateranensi, 72. S. Marcus non institutus anones Regularis, 73. S. Augustinus renonciatus Canonicos regulares ab Apostoli in monte Sion institutos, quo pacto intelligatur, 74. & seqq. S. Augustinus an fuerit institutor, vel renovator Ordinis Canonorum Regularium, 75. & seqq.

Digni-

cos nominat *Canonicos Regulares Divi Augustini*; & rudit Valenz. d. conf. 1. num. 55. unde ratio confusio deducitur: atque ideo bene Pineda, quem sequitur Valenz. num. 60. ait, Ordinem Canonicorum ab Apostolis habere radices: quare isto parte conciliatur contraria Doctorum sententie. Alii enim affirman S. Augustinum, statim ac ad Pontificalem dignitatem fuit assumptus, Ordinem Canonorum Regularium institutis ad formam, quam tunc nunc servant: Alii vero à tempore Apostolorum institutum renovasse; de quo videns est Valenz. nu. 61. & latissime Gabriel. Pennet, in his trip. *Canon. Regul. tot. lib. 1.* præcipue cap. 16. n. 1. ubi aperiſſimè probat Clericos illos, qui tempore Apostolorum in communī vivebant, fuisse ſecularis Clericos, qui Canonicos fuerunt appellati: à recta ordinatione vivendi, & à meliori Regula, quam in Ecclesiis ſuariū administratione obſervabant, & que ceteris pro norma deserviebat: eaque omnia post Constantini temporā, in quibus data fuit libera facultas Ecclesiæ adſicardia, qui data fuit Anno 322. ut *sprā. c. 2.* *An Ecclesie Cathedrales eodem tempore, ac Episcopatus, fundate fuerint*, probavimus, paulo ante SS. Hieronymi & Augustini tempora aduentus fuſſe; quos D. Augustinus post Episcopatum Hipponensem accepit, ſab Regulari obſervantia vivere docuit, & instituit. Cujus rei non leue fundamentum praefat id quod aduentum Suarez de Religion. tom. 1. lib. 3. cap. 9. num. 12. Barb. de uniu. iur. Eccl. lib. 2. c. 3. n. 37. docentes, post eadem tempora conversionis Constantini, Templa ſolemni ritu confeſcata fuſſe ex eoque ſuimum argumentum ad coniendum eo tempore immunitatem introducatum fuſſe: ut c. 34. de *Dedicatione Ecclesiæ Cathedralium* notavimus: & diximus in tral. de *Cathedr. Cafarang.* cap. 11. n. 58. & cap. 16. num. 102. & 164. Hinc etiam Simplicius Papa, qui Anno 471. Ecclesiæ praefuit, ut ex eius Decretali Epifolia constat, & habetur in *tex. in cap. uno.* 10. q. 3. qui Anno 275. floruit, & post martyrium S. Sixti fuit Pontifex creatus, & usque ad annum 281. Ecclesiam Dei gubernavit, ut Illeſeas in ejus probata vita in *hist. Pontifice.* lib. 1. cap. 28. de quo aliqua testimonia ſprā. cap. 2. *an eodem tempore Ecclesia Cathedrales an Episcopatus inciperint.* Tanto tempore ante Gregorium, & Augustinum, quomodo Canonici distincto nomine ad differentiam caterorum Clericorum reperiebantur? Porro si Canonici, id est Regulares vocabantur, ergo omnes erant Canonici, ergo à tempore Apostolorum fuerunt: in quo, an fuerint Regulares, & Religiosi: longum eſſet diſputare: aliud est enim Canonicum dictu *Canone*, quod est *Regula*; aliud est ipſum Canonicum eſſe Regularēm: in dubio autem omnes hos Clericos communē vitam ducentes fuſſe Clericos ſecularis ita ſtudierunt, qui ea ratione beneficia præfumuntur ſecularia, & non Regula: quia S. Dionyſius Papa omnia beneficia inſtituit, & ipſe non Regularis, sed Secularis fuit: ideo omnia beneficia ſecularia fuſſe in dubio præfumuntur, & beneficia de Regularibus fuſſe ſecularia, non vero è contra: latè Barb. de *Univer. iur. Eccl. lib. 2. c. 4. n. 45.* & ex eodem motivo quod S. Petrus fuſſe ſecularis, beneficia ſuſſe ſecularia probat ex Macardo *conf. 172.* incipiente, *Beneficiis regulari-* *nam.* 1. *Tondut de Sanleg. in quest. benef. par. 1. cap. 40.*

84. Conducit præterea, quia ideo duplicatur hæc vox, & *Canonicos Regulares* nuncupantur, ut ex ea diſplicem obligacionem Canonicorum ostendant; nam vivendi ſinu ex Ecclesiæ patrimonio, ad differentiam ſecularium; & non habendi patrimonio ſeparaſt: ut notavit Barb. de *Canone cap. 1. ex num. 6.* ergo ſatis conſtat illos Clericos non propter vitam Communem tantum ſuſſe Regulares, cum bona propria poſſidere ſeu patrimonialia ex vi Clericatus ſuſſe prohibitum nullib[us] reperiatur.

85. Ex quibus optimè Lott, *d[e]ſe benef. lib. 1. q. 19. ex num. 1.* diſtinguit agens de Canonico & de nominis etymologia, inter Canonem & Regularēm, ita dicuntur *Canonici* non à *Canone* qui illis pendiuit, ut aliqui putarunt, inter quos fuerunt Marsil, ardeſſit, *Eccl. p. 2. c. 14. num. 11.* qui omnia transcripti ex Joanne Quintino Hedio in *repe. tex. in c. De multa, num. 42. de prebend.* ſed à *Canone*, prout *Canon Re-*

galam significat: ut per Marsil. *ibid. num. 8.* juxta etiam à nobis ſatis ſprā notata: Non quia hoc ſub Regula denore eos viriles, ut vivant Regulares; ſed quia ſecundum Regulas Canonicas rite inſtituti ſunt, quo ipſi ceteris vivendi norma praberent.

Quare re opimè conſiderata, Canoniceatum Ecclesiæ Cathedralium institutionem à communī illa vita à tempore Apostolorum originem duxit, modo quo ſtatiū dicimus, certum eſt; ita ut Dionyſius I. beneficiorū inſtitutor, ſe renovator, titulos beneficiorū diſtinguis, ſingulis Clericis in particula bona poſſidentibus certain partem assignavit: ſelecta aliquę portione pro majoribus Clericis, qui Canonicos fuerunt appellati: à recta ordinatione vivendi, & à meliori Regula, quam in Ecclesiis ſuariū ſuariū administratione obſervabant, & que ceteris pro norma deserviebat: eaque omnia post Constantini temporā, in quibus data fuit libera facultas Ecclesiæ adſicardia, qui data fuit Anno 322. ut *sprā. c. 2.* *An Ecclesie Cathedrales eodem tempore, ac Episcopatus, fundate fuerint*, probavimus, paulo ante SS. Hieronymi & Augustini tempora aduentus fuſſe; quos D. Augustinus poſt Episcopatum Hipponensem accepit, ſab Regulari obſervantia vivere docuit, & instituit. Cujus rei non leue fundamentum praefat id quod aduentum Suarez de Religion. tom. 1. lib. 3. cap. 9. num. 12. Barb. de uniu. iur. Eccl. lib. 2. c. 3. n. 37. docentes, post eadem tempora conversionis Constantini, Templa ſolemni ritu confeſcata fuſſe ex eoque ſuimum argumentum ad coniendum eo tempore immunitatem introducatum fuſſe: ut c. 34. de *Dedicatione Ecclesiæ Cathedralium* notavimus: & diximus in tral. de *Cathedr. Cafarang.* cap. 11. n. 58. & cap. 16. num. 102. & 164. Hinc etiam Simplicius Papa, qui Anno 471. Ecclesiæ praefuit, ut ex eius Decretali Epifolia constat, & habetur in *tex. in cap. uno.* 10. q. 3. qui Anno 275. floruit, & post martyrium S. Sixti fuit Pontifex creatus, & usque ad annum 281. Ecclesiam Dei gubernavit, ut Illeſeas in ejus probata vita in *hist. Pontifice.* lib. 1. cap. 28. de quo aliqua testimonia ſprā. cap. 2. *an eodem tempore Ecclesia Cathedrales an Episcopatus inciperint.* Tanto tempore ante Gregorium, & Augustinum, quomodo Canonici distincto nomine ad differentiam caterorum Clericorum reperiebantur? Porro si Canonici, id est Regulares vocabantur, ergo omnes erant Canonici, ergo à tempore Apostolorum fuerunt: in quo, an fuerint Regulares, & Religiosi: longum eſſet diſputare: aliud est enim Canonicum dictu *Canone*, quod est *Regula*; aliud est ipſum Canonicum eſſe Regularēm: in dubio autem omnes hos Clericos communē vitam ducentes fuſſe Clericos ſecularis ita ſtudierunt, qui ea ratione beneficia præfumuntur ſecularia, & non Regula: quia S. Dionyſius Papa omnia beneficia inſtituit, & ipſe non Regularis, sed Secularis fuit: ideo omnia beneficia ſecularia fuſſe in dubio præfumuntur, & beneficia de Regularibus fuſſe ſecularia, non vero è contra: latè Barb. de *Univer. iur. Eccl. lib. 2. c. 4. n. 45.* & ex eodem motivo quod S. Petrus fuſſe ſecularis, beneficia ſuſſe ſecularia probat ex Macardo *conf. 172.* incipiente, *Beneficiis regulari-* *nam.* 1. *Tondut de Sanleg. in quest. benef. par. 1. cap. 40.*

Caput Decimumquartum.

ipſo Episcopo olim dicebatur Consilium Episcopi c. *antepe-nul. 12. q. 1.* ubi Glos. 1. atque ideo pleraque negotia Episcopus sine confenſu Capituli facere non potest; de quibus *toto titulo, de his que ſunt à Prelatis sine confenſu Capituli,* ſed quia hec ſuum locum habeunt, ideo ad priſens tergiſſe ſufficiat.

96 Secundo, ideo adiuvanti fuerunt Canonici, ut in Choro canerent, hoc enim officium eſt Canonorum, quorum inſtitutum fuit ad decorum & ſplendorē Ecclesiæ: Oldrad. conf. 259. n. 2. Card. Tulf. liu. D. conc. 428. Ludou. Sarabia tral. de *Adinīt.* quæſi. 21. num. 15. atque ea ratio ne conſervande Ecclesiastice discipline ſunt Ministris: idem Sarabia n. 16. ex doctrina Rodet. Zamorensi Episcopi in *peculo vite humana, c. 19.* quare Episcopo in Pontificibus celebranti affilere debent, ut ſuo loco dicetur.

97 Qua autem ratione hoc ſtaturum ſit ab Ecclesia, ſatis non conſat apud Doctores. Ego vero credo hoc à fanchiſmo Patriarcha fidei & Capite noſtro D. Petru originem traheare; quandoquidem ipſe S. Petrus Clericos adiutantes celebrant, unde Canonici in iunctu habuerunt; ut optime notavit Rudolph. Cupiers in *repe. tex. in can. oportebat.* 79. diſp. fol. 2. 24. col. 2. in *princ. n. 11.* & 12. & Canonicos, a cōtu Apostolorum originem duxit probat idem Cupiers fol. 2. num. 22.

98 Ex eadem ratione Dignitates introductæ & institute fuerunt ad augendam ſplendorem & decorum Ecclesiæ: Oldrad. conf. 259. n. 2. Card. Tulf. liu. D. conc. 428. Sarabia de *Adinīt.* q. 21. n. 15. Cujus introductionis fuit fuit, non ſolum ad conſervandam, ſed ad augendam Ecclesiasticam disciplinam: Conc. Trid. ſeff. 24. de ref. c. 12. idem Sarab. n. 16. & has de Jure tantum elle, Archidiaconum, & Archipresbyterum, notariorum plures apud Barb. de *Can. c. 4. ex n. 5.* licet ſuccelut temporis de pluribus aliis in Jure mentio fiat, de quibus omnibus videndum Tambr. de *lure Abbas.* t. 1. diſp. 2. 5. q. 4. ubi latè vide etiam Tondut de Sanleg. in *quæſi. benef. 2. p. 6. 3. & 2. p. 10. tamen.* & ut Episcopus officio & opera juvarent cap. *Hic quoſcumque. 1. q. 1.* Barb. de *Can. c. 4. n. 1.* Fufs. de *Vſit.* lib. 1. c. 15. n. 5. ſed ut ordo hierarchicus in omnibus obſervaretur, Portionarii, qui idem ſunt ac Aſſiſi, Beneficiati, & alii inferiori Clerici ſecondum diversa ministeria introducti ſunt, de quibus omnibus cum ſigillatum in progreſſu hujus Tractatus agentium ſit, & de eorum officiis, nunc conmitit ex industria, ne vel cum repetere necesse ſit, conſuſionem Lectori paria: interiū tamē ſummarie dicendum eſt, post Dignitates & Canonicas in Cathedralibus aliqua reperit beneficia, que Officia nuncupantur, ſeu Perfonatus, quibus honor poſt Canonicos debetur; et enim quid diverſum, Officium simplex, a Dignitate: & *Quia ſap. c. fin. de preb. in 6.* de quibus Barb. de *Can. c. 4. ex num. 19.* & de horum numero, aliis relatis, plura reperientur in Ecclesiis hujus Regni, & in Metropoli noſtra Cafarangifana, tempore Regulatianis plura erant: Operarii videlicet, qui nunc *Scholasticus* dicitur, *Archipresbyteri*, videlicet Cafarangifana. Daſoc. & Belchenei, qui omnes in ejusdem Ecclesiæ ſecularizatione a ſane de memorie Clemente VIII ad Dignitatem ſtatum fuerunt ſublimati. Infuper & eant *Infirmarius, Operarius, Fabricarius, & Capellanus de la Banzia*, qui omnes poſt Canonicos incedebant. In Cathedrali Oſcen. reperiantur ejusdem ordinis, *Capellanus maior, & Capellanus Regius* in Titonien. *Elemonſarius*, in Barbatren. *Capellanus maior*, qui curam animalium totius Civitatis regi. Infuper & *Archipresbyteri*, & *Sacrifici maior*, live *Thebaunarius*: ſicut in Tacensi Ecclesia reperiantur, qui omnes Canonicon habitum portantes, ante ipſos incedunt, & in Oſcen. & Barbatren. Ecclesiis.

99 Sunt etiam alii minores Clerici, *Portionarii* nuncupati, qui non dicuntur habere Prebendas, ſicut Dignitates & Canonici, ſed Portionarii, id est fructuam partem: Gonzal. ad Reg. 8. *Cancel. glof. 45. n. 39.* & ſunt veluti cibaria, que Diaria ante Ulpius appellabat, in lega *antepend. f. de alim. c. 2. 1. 2. 3. & 1. 1. n. 11.* qui recte notat 1. 14. obſervandam in hoc elle Conſuetudinem, nam in pluribus locis non eſſe prima Dignitatem, ſed in tota Hispania fervar: & de Archipresbytero probat *tex. in cap. fin. de offi. Archipresbyt.* ubi ſecunda eſt Dignitas, id est prima poſt Archidiaconum, ut notavit idem Barb. de *tral. de uniu. iur. Eccl. d. lib. 1. c. 25. num. 1.* & de *Can. c. 6. etiam in princ.* Verum quia licet hoc de Jure procedat, tamē in pluribus Ecclesiis, preterim Hispania, in Regnis Aragonie & Castelle, non eſt prima Dignitas Archidiaconus, ut diximus; nec Archipresbyter ſecunda: Sed in hoc Conſuetudo Ecclesiasticarum eſſet, ut latè ſuo loco dicetur: atque ideo dummodo Dignitas ponatur Archidiaconi, ſine qua Cathedralis Ecclesia

communem ducentes modo superius explicato vivebant, Dionysius primus Cœmeteria, Parochias, Diœceses, & populum dividendo, beneficia confituit, ut legitur in Epistola sua ad Severum Episcopam Cordubensem, registrata in cap. Ecclesiastis, 13. q. 1. cap. Videlit, ubi Gloss. 12. quæst. 1. latè Bursatus conf. 126. num. 29. & seq. lib. 2. & conf. 352. n. 10. lib. 4. Polyd. Virg. de Invent. rerum, lib. 4. cap. 9. plures apud Barbos, de universitate Eccles. lib. 1. cap. 20. in prime. & lib. 2. cap. 4. n. 6. & in Colle. ad tex. in cap. 1. 13. quæst. 1. & idem libro de Romanis Pont. scriptum habetur, per hac verba Hie (loquitur de Dionysio) Presbyter divisus Eccl. sias, & Cœmeteria, Parochiasque & Diœceses confituit. Quod licet hunc Pontifici attribuatur, non tamquam primo divitiori attribuendum est, quandoquidem jam antea ab aliis Romanis Pontificibus divisas, siueque limitibus distinctas fuisse Parochias, Presbyterias assignatas, satis confit: sed in perfectione Valeriani ab Ecclesiis avulsi fuerunt Presbyteri, & in Cœmeteriis convenire Christiani prohibiti: illo tamen de medio sublati, paceque Ecclesiæ restituta, Gallieno imperante, & ab eodem libera facultate concilia Christianis Cœmeteria adeundi, illatum Ecclesiæ rum pluribus Presbyteris martyrio coronatis, ad easdem iterum dividendas, ac pro ratione distribuendas Cœmeteriaque singulis assignanda, Dionysii Pontificis auctoritate opus fuit: ut optime declarat Card. Baron. Anno Christi 270. n. fin. & latius dixerat Anno 37. ex num. 80. cum pluribus seqq.

Verum hoc parum ad nostrum conductit institutum, quandoquidem beneficiorum & Parochiarum diviso, earumque institutio ad Dignitates & Canoniciatus Cathedralem, illis temporibus non conducta, ex notariis à nobis d. 6. 1. ex n. 31. cum seqq. Vnum tantum notare volui pro his que dicenda sunt: Diœceses scilicet aliquando Parochias fuisse nominatas, ut latè probat ex antiquis Canonibus Joannes Filezac, in libello, cui titulus est Parocia, p. 3. c. 1. per totum: sed de hoc alibi.

41 Præterea in hac materia, Institutionem Canonicorum cum divisione beneficiorum confundunt DD. intelligentes, quod quando beneficia fundata fuerunt, tunc etiam Canonici fuerunt adiuncti: idque deducunt ex c. Quia. c. Scimus, o. Volo. Non ducatis. c. Quoniam, 12. q. 1. Sed fulminatur: nam illa Jura tantum loquuntur de Clericis qui in Communione viram ducentes, nihil proprium ex voto possideant, nulla tamen habita differentia de superioribus vel inferioribus, in qua ulque ad SS. Gregorii & Augustini tempora permanserunt, teste Barb. de univ. iur. Eccles. lib. 2. c. 4. n. 4. quare cum hi Clerici fuissent ab illo quaque Dignitate, magis specialiter nostrum institutum inquirere opus est

43 Et quidem certum est, Canonicos à Canone, idest Regula dictos esse, quatenus Canon significat annanum sive portio-

nem statutorum veluti pro sustentatione & stipendiis; ut comi-

44 munier doceat DD. Petrus Greg. symtg. Iur. lib. 1. c. 23. Louet. de re benef. lib. 1. q. 19. in princ. Barth. de Can. c. 1. etiam in princ. Covar. in Clem. Si fuimus, de bonis in princ. tria 1. & ali plures, & expressius probatur ex tex. in cap. 1. dif. 3. ubi Canon Gracie; Latine Regula dicitur, l. 2. ff. de legib. 43. Iud. lib. 6. Erym. c. 16. Regula vero id est dicta, vel quod regat, vel quod normam recte vivendi prebeat, & Re-

46 gula, ead. distin. inde Ivo Carnot. epif. 203. at: Ideo Canonicos appellati estis, quod Canonicos Regulas vos verò obseruare ceteris arduis devotissimis, de quo nomine sepius men- tis fit in Conciliis, & in hore Canonico: extat enim in Con-

47 cilio Rom. sub. Eugenio III. five sub Leone III. celebrato, in libro, qui dicitur Canonicus quinque Capitulorum in eodem Concilio edito: cuius fragmentum referunt in c. In omnibus 34. de Conf. dif. 5. ubi S. Hieronymo lib. 5. c. 1. 15. ad Rati- fium Monachum, attribuitur; ubi ait: In omnibus igitur quantum humanam permittit fragilitas, decrevimus, ut Canonici Clerici canonice vivant. Et alibi sapere de quo in Conciliis penè infinita decreta repertis, multaque latè enumerant Crespo, in sum. Ecclesiast. discip. verbo, Canonicos, ideo no-

men ab officio credo impositum esse: nam cum proprium sit pallendi, Deumque laudandi in Choro, ubi illa laudatio. Vives intellectu in annot. ad D. Ang. lib. 3. de Cuius- Dei, c. 15. existimantis, Canonici Regularis ambitu

nomen

ne temporis; sicut divisio diæi per horas; Canonica, quia per facios Canones, idest per instituta Canonica supremorum Pontificum præcepta: & ideo Canonica, idest Ecclesiastica Flora nuncupantur, Novella Iustinianæ....S. Apud Iustinianum 9. ibi: Sed si negotio Ecclesiastico, idest Canonico causa emerit. & Novella 21. q. 9. apud eundem Iustinianum; ibi: nisi quid 49 Canonicos acciderit. Et ea ratione, Canonica, idest Regularis, quia à sanctis Patribus observata, certo ordinis Clericorum certo tempore, & certo modo præscripte & constituta fuit; ut videtur ei per ea que docet pro more concerti Durand. de ritib. Eccles. lib. 3. cap. 1. num. 4. Hoc autem nomen Canonorum à Gentilibus originem trahere ex eo conjectari possumus, quod Pythagoras hunc mundum sensibilem ad harmoniam canere existimat auctore Cicero de natura Deorum, Cantoresque illos, qui præ exercitio erant Harmonici, vocabat Canonicos, Celsus Rodiginus. lib. 5. antiqu. c. 51. 1. Et licet hoc ad nomen Floraturum Canonistarum pertinet applicata exultaverit Durandus supr. n. 5: tamen ad nomen Canonistarum conduceat credo, ex ratione quam legitur Ant. Fabricius rit. de polit. benef. n. 2. Barb. de Canone. 1. n. 3. dicentes in schola Pythagorica, qui primas partes in 52 adjudicando reprobant, Canonici five Harmonici dicebantur; ita in schola Christi, qui primos gradus tenent, Canonici appellantur. Atque ex hoc fatis confit, non omnes Clericos, qui simul in Claustro sub obedientia degebat il-

lis primis temporibus, Canonicos appellatos fuisse, sed ex- cellentioris virtutis: Et licet contrarium probare intendat Barb. d. trist. de Canone. c. 1. n. 2. ex tex. in can. tua fraternitas, qui Gregorii I. constitutio fuit de Anno 592. & in c. Ne- cessaria, rad. cauf. & quæst. qui ab Eugenio I. Anno 654. & in cap. Quoniam, de vita & honest. Cler. à Gregorio VII. Anno 1073. ex Moguntini Conciliis constitutione, c. 9. tom. 3. tamen in his Juribus æquè de Clericis vita communem sub Regula degenitus agitur, ultimo excepto, d. c. Quo- niam: quod cum de Anno 1073. fuerit determinatum, nihil probat; nam antiquior fuit Canonistarum institutio.

Nec tex. in c. Dilectissimis, 1. 2. q. 1. quem Clementis Epist. 5. esse confit; traditus à Barb. n. 3. quidquam in contra- rium probat. Nam loquuntur sicut certa decreta communiter de omnibus Clericis Regularibus ab ipso diffinitione, Canonistarum, & inferiorum: tex. verò in c. In omnibus, de os. dif. 5. defensus est à S. Hieronymo ad Rusticum Monachum, de viventi forma, lib. 5. c. 115. & licet ibi fla- tuatur: In omnibus igitur quantum humana permittit fragili- tas, determinatus ut Canonici, Clerici, Canonice vivant: &c. Tamen cum de temporibus SS. Hieronymi & Augustini, non dubitemus fuisse Canonicos; nihil contrarium probat.

Quare si in hac materia meum licet profere judicium,

ab ipso dubio credo originem Canonistarum ab illa vita, communi, quam à tempore Apostolorum Clerici dicebant, de qua in principio mentionem fecimus, ortum duxisse: quod manifestè probatur ex Iuribus huc usque adductis: quod & probat Azor. Inf. mor. tom. 1. lib. 12. c. 2. q. 2. in prim. tria 20. legimus: Pro quo hoc placuit obseruare, ut quicquidcumque Archipresbyter usus in vico maneat: sed ad ullam suam ambulatorie, nisi Lester Canonistarum securus, aut certus al- quis de numero Clericorum cum illis ambulet. Infuper in c. Du- dum, 18. q. 2. ex Gregorio Magno refut. Nec illi ulte- rius habeat probatum aliquam, ne Monachria hanc occasio- nis velamine, ea quæ probribus simul cum Canonicis & Mo- nachis in Ecclesia sustineret onera compellatur. Verum anti- quoitem fuisse Canonistarum institutionem credo, ex his, que statim dicimus: nam si Pelagius floruit Anno 579. & S. Gregorius Anno 635. ut scribentes historias Pontificum, & de S. Greg. ex tex. in c. Constitution. 16. q. 1. qui ex Concilio 4. Tolet. c. 52. defensus fuit, ut notavit Molin. d. tom. 1. de Is. & Or. trist. 2. dif. 14. verò T. Tempore Simplici, con- cordant; certum est de his Canonicis autem mentionem & rationem habere.

62 Quae licet SS. Hieronymum & Augustinum Canonicos insutisse, & eorum temporibus in usu eos fuisse dubitare non possumus, de S. Augustino, quod Presbyter factus Ca- nonicos Regulares instituerit, tradit Azor. Inf. mor. d. tom. 1. lib. 12. cap. 22. q. 1. qui quo tempore floruerit, ejusq[ue] vite cursus qualis fuerit, statim apparebit: de S. verò Hieronymo dicas, quod floruit Anno 372, que tempore suarum virtutum fuisse primordia notavitis omnium anti- quitatum diligenter invesigator Cardin. Baron. eo Anno, n. 40. & obit Anno 420. ut idem testatur Baron. eod. Anno, n. 39. & 40. & prosequitur in Martyrol. Rom. ad diem 30. Augstii: cum quo transit Eminentius & omnium virtutum exemplar Cardin. Bellatin. de Script. Eccles. Anno 390. ubi S. Hieronymi fol. mili. 140. testatur obitum eve- nisse vel Anno 420. atatis 88. vel 412. atatis 91. Sanctus 64 Presbyter floruit ad fidem opera & studio D. Ambrofi con- versus fuit Anno 385. Baron. edem Anno tom. 4. Annal. n. 2. Baptizatus vero Anno 388. inquit idem Author n. 1. ibid. Presbyter ordinatus Anno 391. codem Auctore teste ibid. n. 21. donec ad Paradisi vocatus obiit in celo regnaturus Anno 430. ut idem Baron. optimè prosequitur eis in eo Anno num. 34. & postea eadem remissive scriptis in Martyrol. ad diem 28. Augstii: ut noravimus in trist. de unica Calab. Caesar August. cap. 3. n. 47. licet alii Anno 440. mortem eius attribuant: de qua te, & de B. Augustini vita, & rebus à se gestis, vide plures quos sequitur Valenz. conf. 1. ex num. 44. ubi num. seq. latè de omnibus opinionibus nibil resolvens disserit: & tamen est certum, iisdem temporibus B. 65 His Ieronimi floruisse: ut preter supra dicta etiam optimè probat Bellarm. de Script. Eccles. ab Anno 420. ubi de S. Augustino Anno 420. fol. mili. 164. Nec moro etiam Canonicos temporibus Caroli Magni, & Ludovici Piæ in Gallia fuisse, cum frequens mentio de Canonicos fiat in Concilis illis tem- poribus celebratis, prout constat in Concil. Arelat. 4. Tu- lon. 3. Cabilon. Mogunt. & Aquilgran. que temporibus illorum Imperatorum celebrata fuerunt, ubi circa communem rationem vivendi diversa fuerunt decretæ; sicut & di- 67 bium non est Iovis Carnotensis Episcopi tempore Canonicos fuisse Regulares, & tempore Ludovici Imperatoris, in Gallia, & in Italia, apud Mediolanum, præcepto Ale- xandri; ut testatur Tusc. præf. conclus. lit. C. concil. 39. n. 4. & eodem Anno 400. S. Augustinus Episcopum factam Canonicos instituti, reverent Chalisan. in Catal. glor. mund. 4. par. conf. 56. Valenz. d. conf. 1. n. 52. donec Canonici qui- dan tria Vota emiserint Religiosorum; & tunc hujusmodi Canonici Regulares appellari sunt; Canonici videlicet, quia Apostolorum Canonem & Regulam tenebant, in Communione sua bona transferentes & regulares verò quia ad instar Monachorum tria vota faciebant, & se Deo auctiis obligabant: quam certi Canonici qui prout in publici fuerunt dif- ferentia Seculares videlicet, & Regulares; Seculares quia li- cit Apostolorum Regulam tenebent, nihil proprium habentes, nullo tamen voto adstricti, five tribus Monachorum votis soluti, liberi, ac proinde Seculares dicebantur: ut distinguenterent à Regularibus, qui tribus Religiosis votis adstricti, vitam auctiorem proficiebant: ut optimè disserit Azor. Inf. mor. tom. 1. lib. 12. cap. 2. q. 2. licet Covart. in dicit. Clem. Si furiosus, in prim. n. 1. aperte dicit à S. Au- gustino tempore & institutione, Canonicos fuisse appella- tos sed quia in aliis Ecclesiis, communis vita omnia, vive- bant; nomen simplex Canonicos, ab ipso additamento Regularium, retinuerunt, & hac ratione praeminentia antiquitatis prestat Monachos prius Canonicos tradidit aliquos, quos sequitur Valenz. conf. 1. num. 38. sed non est nostra quæstio: cum de Canonicis Regularibus & Secularibus, non de Monachis in genere loquamus; præterquam quod ratione Dignitatis precedenter debetur, licet posteriores fuerint; in Deo dante Cap. 33. de differentia & superioritate Cathedralium dicimus.

Infuper etiam constat, Anno 400. Galasium L. Sunim. Pont. in Ecclesia Lateranensi Canonicos posuisse Regulares, iuxta Regulam S. Augustini: idem Azor. d. cap. 21. q. 4. cum quibus concordant ea que paulo ante ex Tusc. & Chaf- fane notavimus; ubi de aliis succellisis temporibus, que polo principio, nostrum non est recensere.

Ex dictis etiam patet, male Collegium Paduanum in con- fil. 2. poft. Confil. Zabarelli, ex num. 6. & num. 1. cum seqq. quem sequitur Caccialupi, conf. 2. poft. eadem Confil. Zabarelli, num. 5. cum seqq. justificare, Canonicos Regulares instituisse S. Marcum Euangelistam in Alexandria, qui postea Regu- lam B. Augustini receperunt: quam opinionem sequitur etiam Valenz. d. conf. 1. num. 54. quod maxima cum ratio- ne negat Card. Tusc. præf. Confil. Zabarelli, lit. C. concil. 39. num. 3. ubi auctoriter Collegii Paduanum docet à S. Augustino incepisse: & licet ortum habuisse à Nazareis, quibus Sancta Sanctorum commitebantur, dicat Caccialupus/seq. num. 2. id tamen intelligi modo superius explicato: nam cum ab illa communis Clericorum vita originem trahant, nihil uni- que si una cum alia confundatur institutio: & pari modo intelligendus est Raymundus Fragus de Religion. tom. 1. 4. trist. pag. 104. verò Successor, & seq. quem refert Valenz. d. conf. 1. num. 46. alterius D. Augustinum renovasse Canonicos Ordinem institutum prius ab Apostolis in Monte Sion: quod idem ante diuersa Ceneci. 165. ad De- cret. num. 1. ad tex. in cap. San. de Canonico, 10. de Regul. & transfr. ad religion. quod aperiissimum de illa vita communis ab Canonicorum memoria intelligendum appareat id que aperiit suadetur ex D. Thom. opus. 19. cap. 2. ubi Cle- 68

Dignitatis, cognitis à Iure exceptis, pro libito poni possunt in Cathedralibus, 129.
 Numerus omnium Dignitatum, Canonicorum, & inferiorum Beneficiorum Ecclesie Limensis, & alii Amissi, 130.
 Modus gubernii Cathedralis Ecclesie remissivus, 131.
 Numerus Dignitatum, Canonicorum, & inferiorum Beneficiorum Cathedralium noviter in Hispania cretarum, 132.
 Dignitas, vel Canonici Cathedralis an ab aliis quam à Romano Pontifice possit erigi, 134.
 Dotatio Dignitatum, Canonicorum, & aliorum Beneficiorum, Amissi ad pectoritudinem & ordinem & Ministerium, 135, 145, & seqq.
 Clerici eti patrimonium habeant, ex bonis Ecclesie sunt alieni, 136.
 Altari facere beneficium de proprio nemo tenetur, 137.
 Ecclesia servient dignis est remuneratione, 138.
 Mercenarius dignus est mercede sua, 139.
 Clerici quod potenterant profusa, & pro aliena Ecclesia labore, 140.
 Ministro Injustis quo casu ex captura vel denunciatione delinqutis merces debeatur, 141.
 Clerici pro Ecclesia laborantibus, non & qualis merces debetur, 142.
 Ecclesia diligenda propter se, non propter luerum, 143.
 Sacerdoti alimenta debentur ab Ecclesia, 144.
 Congrua nullibi determinata, 145.
 Indicis arbitrio reguntur, sicut alimenta, 146.
 Pensatis circumstantiis, & aliis, 147-149, 155.
 Alimenta pro dignitate taxanda, 148.
 Confusio loci attendenda in taxatione alimentorum, 150.
 Canonicas Collegiate crete in Cathedralem maior quantitas debetur reddituum, 151.
 Argumentum Dignitatis super veniens persone attenditur in taxatione alimentorum, seu Congreg., 152.
 Alimentorum sive Congregae nomine, que veniant, 154.
 Virtus verbum quid continet, 155.
 Ciborum Nobilium, & Plebeiorum differentia, 156.
 In vita continetur pabulum & stabulatio animalium, mulorum, & equorum, & quando fecerit, 157.
 In taxatione Congregae omnium Personatum Ecclesia Cathedralis non scrupulose agendum, 158.
 Neque taxandum, quod præcisè sufficiat ad sustentationem, 159.
 Vetus & vestitus Canonicorum qualis debet esse, 160, & seqq.
 Canonici Cathedralium an possint convivia facere, & hospitio amicos excipere, 161.
 Donations, quas potest facere Canonicus Cathedralis, 162.
 Moderate donations landantur, 163.
 Beneficium omniment, que ad sui statu & conditionis decetiam pertinent ex redditibus beneficiorum, 164.
 In Hispania que confusio servetur in Congregae Canonici Cathedralis, 165.
 Quae in Italia: ibid.
 Congregae Cathedralis quomodo dignoscat, ibidem.
 Episcopi & Parochi Congra, que: ibid.
 Valor Dignitatis Ecclesie Cathedralis an maior debeat esse, quam Canonicorum eiusdem, 166.
 Fructus inter Clericos quomodo dividendi, 167, & seqq.
 Episcopo dimidia pars oblationum debetur, 168.
 Nova Cathedralis quibus legibus gubernanda, 169, 174.
 Lex nulla repperit, qua ad universale gubernium sufficit, 170.
 Legum finis communis animalium salus, 171.
 Leges, quas potest facere Capitulum Cathedralis, 172.
 Plura, quare omittantur in hoc capite, 173.
 Episcopus etiam bodie in civitate resedit absque Cathedrali, & Præbendatis, 174.
 Canonicatus, Præbende, & alia beneficia Cathedralium, quoniam deformantur, 175.
 Honor & decus Ecclesie Cathedralis in elevatione Canonicum confluit, 176.
 Erectiones novorum Canonicatum late sunt interpretande, ibid.
 Plures Ministri quare in Cathedralibus ponantur, 177.

Anno

Caput Decimumquartum.

Anno 618. ut refertur in Novell. Confisi. lib. 2. Novell. 4. ejusque prohibitionis confirmationem à Bonifacio V. obtinuit, exaudienda collocetur, cum distantia nimia, causa sit Tempus in alium locum mutandi; ut sup. c. 6. de causis erigendi Ecclesias Cathedralis notavimus: juxta id quod antea dixerat Plato de legibus, lib. 6. ubi ait: Tempa circa forum extrahuntur justa hæc Magistratus undescumque Palatia, in quibus quasi sacraffissimis insim & accipient, & ferent sentiam, partim quatenus tamquam de rebus sacris indicatur, partim vero tamquam indicantur Deorum ibi sunt delubra. Quod mirificè in nostra Civitate Cesaraugusta reperitur, ubi prope Metropolitanam Ecclesiam, domus Magistratus, que vulgo la Deputation vocatur, sita est: & earum Ecclesiæ vicinas domos Episcopales adficte convenit: juxta ea quæ Cap. 29. de nomib. Episc. dicimus.
 Secundo, numerus Ministrorum requiritur: nam sicut Ecclesia Cathedrales in majoribus Civitatibus eriguntur, ut latè cap. 4. an Ecclesia Cathedrales in quocumque loco erigi possint, probavimus; & illis addendum Mandos. in Regul. 26. Cancell. q. 4. n. 2. in splendorē enim Civium constitutus maximus decor Cathedralis; ita etiam immo majori cum ratione, numerus debet attendi Ministrorum in Ecclesia; ex ratione quam tradit Aristotle Politicorum lib. 4. c. 15. per hæc verba: Nam in magnis Cratitibus quidem licet & debent singuli Magistratus ad singula opera deputari, siue enim multitudine Civium ad Magistratus gerendos: quare alios cum intermissione magna temporis, alios semel dimittat et gerant, meliusque singula curantur, quam si in multis cura nostra distrahatur: sed in parvis Civitatibus neceſſe est in paucos, Magistratus plures conserne: nam cum sit paucitas hominum, non facile est multos in Magistratus esse, qui enim potest fore successores habens: quibus addet Lotter. de re benef. lib. 1. q. 13. ex n. 3. cum 16 seqq. & licet Templum ad instar illius Salomonis edificandum esse, c. 5. de forma & structura Ecclesiæ Cathedralium, notaverimus suprad. tamen antiquis cum Populus & Iure, tral. 2. disp. 142. ex vers. Dixit bodie, cum seqq. licet excepta Romana Ecclesia, quam Dominum nostrum Iesum Christum fundasse non est dubium, quando Fidei Sanctissimo Patriarche Perio, ab omnibus Christianis maximopere, tamquam Fidei fundamento & Petri firmissima, reverendo, dixit: Tu es Petrus, & super hanc Petram adificare Ecclesiam meam: ut notarit in c. 1. 2. diffin. tamen omnes Ecclesiæ, five superiores, five inferiores, carmine beneficiorum sufficiat ipsi Romani exercentur 6 Pontifices: ut ibidem decidit Nicol. II. & de hac re latè videtur de Lotter. de re benef. lib. 1. quest. 4. Gambarus de off. Legat. tit. in Legatu ipsi pluribus beneficiorum unita conferre, n. 37. ubi beneficiorum originem ponit: ad idem videtur Daniel de Nobilibus disp. 33. in princ. ubi plura invenies. Ex quo amplissimum ejusdem Romanum Pontificis in beneficiorum portefactum, quia de Jure positivo est eorum institutio; communiter in hoc tex. notarunt DD. de quibus Barb. in Collec. ad tex. in d. c. 1. quibus addit latissime Fragosum de Repub. Christiana, p. 2. lib. 3. disp. 9. & 1. per totum: quod quia ad hoc non spectat Caput, proinde liberiter omitimus. Tamen isti Clerici, qui simul in uno Dormitorio quiescebant, in uno vivebant Clauſto, in uno reficiebant Refectorio, ac per consequens in uno serviebant Templo, prout ministeria cuiquidistribuebantur, ut faciliter ad Horas conveniri valerent, ac de vita & conversatione moneri, atque ideo mulierum ad eos prohibebatur accessus, vietum ac sevimus pro menura capiebant, ut habetur in Concil. Turen. sup. Carol. Magno, cap. 25. abſque eo quod numerus effet determinatus, sed secundum Ecclesie facultates recipiebantur ab Episcopo: ut in Concil. Aquitran. sub Laudov. Pio Imperatore, c. 117. Conc. Agathen. 3. c. 8. Laud. c. 15. & notarum Azot. Iust. moral. p. 2. lib. 3. c. 11. q. 12. Barb. de Canon. c. 1. n. 46. Insuper & idem statuit in Concil. Turen. 3. fff. 3. c. 23. quia constitutio renovata fuit in Concil. Moguntin. 1. c. 9. & Rhenem. c. 8. Meldensi, c. 53. & de hoc latè Molina loco superius citato. In principio enim, Ecclesiæ numerus certum Presbyterorum nequam habent, adeo mortuo aliquo plures favoribus Procerum subrogabant, quibus nec redditus pro omnibus alendis sufficiabant, quoad usque Heraclius Imperator id fieri prohibuit 11

Et quidem de Institutione fatis à Doctribus omnissim invenio: id tamen certissimum credo, Papam in principio Orientalis Ecclesie, Dignitates & alia Ecclesiastica beneficia fundasse: est tex. in c. 1. 22. diffin. & ibi plures DD. quos citat Barb. in Collec. n. 2. & à Dionysio primo, Romano Pontifice instituta fuiss: Anno Christi 270. de quæ vide plura que notavimus in tract. de unica & perenni Cathedralitate Cesaraugustana, c. 1. numer. 29. & c. 16. numer. 53. nam ex eo tempore quo Episcopi superioritatem in Ecclesiæ habuerunt, juxta à nobis tradita, & postquam Clerici vitam com-

celia esse non potest, cum ad ejus officium spectet instruere Episcopo, & in Pontificalibus celebranti ministrare tamquam primus Diaconus, Barb. locis superius citatis, n. 18. & sic non potest non adeste Archidiaconus: cetero Dignitates possunt nominari secundum voluntatem, ut Praxis observat quotidiana: etenim in aliquibus Ecclesiis Cathedralibus quedam reperiuntur que in aliis non sunt, & è contra: quare in Limesi Ecclesia in partibus Indiarum à Paulo III. ereta in Cathedralem de Anno 1541, quinque posita fuerunt Dignitates, Decanus, Archidiaconus, Cantor, Scholaisticus, & Thesaurarius; decem Canonici, sex Portionarii, & alii per Diuidi: duo Curati, sex Capellani, sex etiam Acolyti: infuper possunt fuisse inferiori Ministerii, veluti Organi pulsator, Portarius Capituli, quem nos Portigero seu Mazero appellamus, Mayordomo Cancellarium, & alium quem Perro vocamus, ad cuius curam spectat Ecclesia mundanum praecipue à Canibus custodire: ut de omnibus late videndus Solorz. in Polit. lib. 3. c. 4. ver. 1. Pero despus se reduxo todo esto à mejor estada, cum seqq. fol. 520. col. 1. ubi divisionem Decimuarum, Divinorum celebrantur, Capitularum modum, in eis interveniendi ordinem, & alia ad longum ponit, que quia ut sepe diximus minutum Deo dante in progressu hujus Operis de singulis significatione tractandum est, pro nunc libenter omitimus.

In Ecclesiis vero Cathedralibus Hispanie modernis temporibus erectis, quatuor vel quinque Dignitates, & duodecim Canonici faltent reperiuntur: veluti in Barbaresci de tempore Pii V. ubi sunt unus Decanus, duo Archidiaconi, unus Titularis, alius sub titulo de Funes, & unus Cantor, cum duodecim Canonici: & in Tirolo, de tempore Gregorii XIII. ubi unus Decanus, unus Archidiaconus, insuper & Thesaurarius, Archipresbyter denique, & duodecim Canonici reperiuntur: & iste taxatur numerus à Barbo. de Canon. d. 3. n. 1.

Sed quia sepe diximus erectionem Cathedralium ad Rom. Pontificem solum spectare, consequens est videtur, an Dignitas possit de novo ab alio erigi, & de numero Canonorum augendo vel minuendo absque Sedis Apostolicae beneplacito: & qua re videndum Mandat. in tract. de Signat. Grat. verb. Erectiones, n. Novas dignitates, Novas, deo. 2. 2. 6. Barbo. in Pastor. alleg. 68. n. 10. & de utrius. iur. Eccl. lib. 1. cap. 2. n. 48. & de Canon. cap. 2. Lotter. lib. 1. de re. benef. q. 5. num. 14. Tambur. de Iure Abbat. tom. 1. disp. 1. q. 4. Monet. de Communi. ult. vol. c. 11. num. 328. & alii quod suum etiam habebit locum.

Quidam Tertiuum, videlicet quodad donationem: illa necessario requiritur, ut commode secundum decentiam status sufficiat valeat tex. in cap. Cum secundum Apostolum, de proband. Clerici enim eti patrimonio habeant, ex bonis Ecclesiæ alendi sunt, ea ratione: nam qui Altari deferunt, de Altari vivere debet, integrum suam sustentationem ex illo sumerunt: cap. penult. 1. q. 2. d. c. Cum secundum Apostolum; cum nemo suis stipendiis militare cogatur, ex D. Paul. Epif. 2. ad Cor. cap. 9. cuius sententia ad propositorum refutat in cap. Cum sit, de Simon & in cap. Cum ex officiis, de prescript. d. o. Cum secundum Apostolum, de prob. cap. Iam nunc. 18. q. 2. b. Cum Navarchorum, Cod. de Navicular. & Navicularis lib. 11. Bobad. in Polit. lib. 5. c. 7. num. 19. Rota post tract. Postibz. de manus. desc. 316. num. 8. etiam bona Patrimonialia habeat, que liberè potest dohere, cum non teneat se alere ex eis, sed ex bonis Canonicis; late Molin. cum pluribus de Sust. & hor. tr. 2. disp. 1. 5. in princi. & ideo neminem cogi Altari facere beneficium ex principio deciditur in o. Presar. 10. q. 2. sed Ecclesiæ serviens dignus est quod Ecclesiastica remuneratione gaudeat: c. Charitatem, 12. q. 2. cap. aule. de rescr. in 6. ita tellante Domino per os Matthei c. 10. dignus est mercenarius mercede sua: de quo est tex. c. quicunque, 12. q. 2. prout late tradit Riccius 140. in praxi aurea for. Eccl. refol. 430. Quod ramen sub ea distinctione intelligendum esse censeo, ut Canonici, & ceteri Praebendari congruam sustentationem ab Ecclesia rationibus predictis accepere debeant: at vero postquam suorum servitorum mercedem receperint, quidquid contingat pro Ecclesia labore, id gratis facere tenentur: fecus

ponderatas, talem habet latitudinem, ut non ita scrupulose agendum sit, ut in indivisibili confitiat: ita Molin. 4. rr. 2. de Just. & Iur. to. 1. disp. 145. ver. Illud quoque: in qua nec ita strictè procedendum est, ut tantummodo taxatur id quoque præcisè ad sustentationem Praebendari requiritur: nam licet Concil. Trid. Ieff. 25. c. 1. de refor. statut. modello: 160. in supellectili, & mena, ac fragili victu in omni vita generante contentos esse debent Episcopos, & ceteros Clericos; hoc tamen non tollit obligationem Canonorum ad ea que juxta sui status decentiam necessaria sunt, idest non excludit moderata Convivia pro qualitate personæ Confangentes, & Amicis exhibenda, & ad hospites excipiendos, non tantum quando Charitas id postulat, iuxta idem Trid. Ieff. 25. c. 8. sed etiam quando soli humanitas urbanitasque attendit beneficii qualitate id exigit: ut tradit Navar. in Apolog. q. 1. moni. 78. n. 2. ubi admonet ita modestè procedendum, ut ex frugalitate & difficultate, non scandalum ex prodigalitate, & abundantia seu varietate ciborum generetur: sequitur Molin. d. disp. 145. ver. Tertium est.

Sed & in haec sustentatione necessaria Canonici, remuneratorias moderatas, & merè liberales donationes fieri posse ex redditibus suis pro loco, & tempore, iuxta suam conditionem & statum, intelligentem est; etiam si munus aliqua doner, à quibus nec retributionem sperat, neque aliquid prius accepte: sicut etiam omnia alia comprehenduntur que decennialis sustentationem secundum honestatam, & laudabilem confutundinem, & que in usu sunt in hominibus seu conditionis vel status: cum ex moderate donationes licet ex justitia non fiat, tamen ex gratitudine, & interdum sub culpa venialis eas facere tenetur, & saltè quas juxta virtutem Liberalitatis, & Gratitudinis postulat Canonico status, quas idem prohibere non licet, cum Beneficiario licet omnia facere qua ad sui statu, & conditionis decentiam pertinent ratione beneficii, & ex plius redditibus. Et omnia hec comprehendunt in Canonici sustentatione, docet optimè Molin. d. disp. 145. ver. eodem modo, cum seqq. quem omnino vide.

Ex quibus cum certa Regula constitui non possit, consuetudinem regionis ubi erigitur Cathedralis Ecclesia servandam esse censeo, juxta qualitatem loci, rationem habendo de abundantia vel penuria terreni illius loci: Communiter autem in Hispania nostra ad scuta monetarum quadrigentia ascendunt Canoniticis: in Italia Centum non excedunt: dos ergo Ecclesiæ Cathedralis tanta esse debet, ut quadruparia sufficiat primo, pro alimentis habendum Dignitatis, Canonicatus, & beneficia: secundo, pro alimentis Episcopi & sua familia: tertio pro pauperibus: Quartò, pro Fabrica: & Episcopo. Ieff. 12. q. 1. Vivianus de Iure patr. 1.2. c. 4. n. 3. qui optimè notat Congruam hodie à Iure solùm esse taxam pro Episcopo ad mille & pro Patrocho ad centum: a Trid. sancta Romana Ieff. 24. cap. 13. de Reform. iuncta Ludov. dec. 507. num. 6.

An vero valor Dignitatis ejusdem Ecclesiæ major debet esse quam Canonicus: breviter dicendum est, in hoc servandam esse consuetudinem: ut si majori fastu opus sit in Dignitate, quam in Canonico simplici, major etiam Congrua in erectione taxetur, cum ipse plus in sui sustentationem expende posse, & debet: iuxta Mol. doctrinam d. disp. 145. ver. primum est: tamen ex communis usu Ecclesiæ, praefertur in nostra Hispania, fructus Dignitatum duplicantur: ita Canonicus unam habeat portionem, Dignitas vero duas: in quo prudentis arbitrium, dummodo necessaria non deficit, servandum erit: quod optimè probatur ex tex. in c. Dreditibus, 12. q. 2. ubi post bonorum Ecclesiæ que distribuitur inter Clericos, pro meritorum qualitate olim distribubatur: melior tex. in cap. Antiquos, 10. q. 1. ubi, medietate de his que Deo offeruntur, Episcopo reservara, alia medietas dividebatur inter Clericos, dispensando singulis secundum gradus pectorum: quod etiam extenditur ad alia bona Ecclesiæ.

Quoad ultimum, nempe de legibus quibus gubernanda est Ecclesiæ Cathedralis, constitucionis enim, & legibus sive statutis indiget, nam sicut nulla lex inventari potest quod humano generi ad universale gubernium apta sit, ut resoluta Frances de Eccl. Cathedr.

180 resplender, responder. Ad tua enim pertinet diversitas statuum, & officiorum in Ecclesia: primò ad ipsius personam, iuxta illud Apoliti, ad Ephes. 4. Et ipso deinde quodam quidem Apolito, quodam autem Prophetas, alias vero Evangelistas, alios autem Pastores, & Doctores, ad consummationem Sanctorum in opus ministerii, in adiutoriū corporis Christi: donec occurramus omnes in unitatem fidei, & cognitio Fili Dei in virtus perfectam, in mensuram etatis plenitudinis Christi. Secundò pertinet ad necessitatem actionum, que in Ecclesia fieri debent, ad quas portentur diversi homines deputati, ut omnia sine confusione fiant, iuxta doctrinam eisdem Apostoli ad Rom. 6. 12. Sicut in uno corpore multa membra habemus; omnia autem membra non eundem cultum habent; ita multi unum Corpus sumus in Christo. Tertio vero, ad pulchritudinem, & dignitatem pertinet, que in ordine Ministeriorum consistit. Unde Regina Saba 3. Regum 10. videns sapientiam Salomonis, & habitaculum servorum, & ordinis ministerianum, obstupuit, nec ultra spiritum habebat: opere enim in Cathedralibus hanc constitutae Ministeriorum differentiam, exempli a D. Paullo adducto Epistola ad Timotheum, c. 2. dicente: In magna autem domo non solum sunt vesta auro, & argentea, sed & fistilia: ita Dignitatem, & Canonici constituentes primum gradum ad perfectionem pertinet, cum unum Corpus faciant cum Episcopo; Portionarii vero ad necessitatem actionum secundum varia ministeria, eorum prabendis correspondenti, de quibus suo loco dicemus: careri vero Beneficiati, & Ministri ad pulchritudinem, & ordinem spectant: de quibus late videtur D. Thomas 2. 2. q. 18. art. 2. & 3. & plures alii, quos longa serie sequitur Theodosius de Rubeis apud Gratianum dist. 298. ex num. 16. cum pluribus seqq.

C A P U T X V.

De variis nominibus Ecclesiastarum Cathedralium.

S V M M A R I V M.

De vocum, seu nominum proprietate questiones inferre an licet, 1.
Nominis explicatio quando necessaria, 2.
Nomen pluribus convenienter rem certam nou reddit, 3.
Res ex nomine intelliguntur, 4.
Nomen quare imposita rebus: & quid significent, 5. 13. & seqq.
Nomina temporis vetustate corrumperuntur, vel mutantur, 6.
Scriptores de nomine, & origine rerum quare tractant, ibid. & 7.
Nomen pluribus in magna estimatione sunt, 8.
Nomina specia magno preio vendenda si emere ea licet, 9.
Christianum quare appellatur, & non Iulianum, 10.
Christianus quare dicitur, & non Iulianus appellari, 11.
Nomen propter alteri non est communicandum, nec despicendum, 12.
Ex nomine persona ostenditur, 14.
Quae differentia nomine, differentia effectu, 15.
Nomina particularia honorem conferunt in probanda qualitate, 16.
Nomen ostendit qualitatem rei, 17.
Et praerogativam, majoritatem, & superioritatem, 18.
Nomina quare inventa, 19.
Nomina amplitudinem, & excellentiam rei ostendit, 20.
Nomen pro dignitate, & prestantia sumitur, 21.
Cathedralis Ecclesie per nomina demonstratur, 22.
Nomina specia quare Cathedralibus attribuantur, 23.
A nomine non incipiendus Tractatus quando utilitas maior aliud possebat, 24.
Ecclesie nomen quas significations habeat, 25.
Vna & eadem rei postea variis nominibus designari, 26.
Ecclesie nomen quibus modis sumatur, vel invertatur, 27.
Nomina Ecclesiastarum communia, 28. & seqq.
Quot sunt, 29.
Ecclesie quomodo initio Christianitatis appellata, 30.
Quare non Tempa primi temporibus appellata, 31.
Ecclesie quare Oratoria vocata, 32.
Adesse facta quare appellata sunt Ecclesie, 33.
Concio quid erat apud Abenenses, 34.

Ecclesia quare ita nominata, 35.
Ecclesie definitio, 36.
Ecclesia Domus Gloriosa vocatur; quare, 37.
Ecclesia pro Sacrificio oblatione sumitur, 38.
Mensa Eucharistica, & Mensa communis in primis Ecclesiis coniungebantur, 39.
Eucharistia a iecoris summa tempore praeceptum fuit, 40.
Canonarum separatio ab Agapibus id est convio pauperum quando facta, 41.
Inter Dominicum, & Ecclesiam, an detur differentia, 42.
Dominicus dies quare dies sacerdotum vocetur, 43.
Dominica quare Ecclesie appellata sunt, 44.
Dominicum aquando pro Sacrificio sumitur, 45.
Concilium Sanctorum Ecclesie vocatur, & quare, 46.
Concilium sanctorum idem ac Congregatio fidelium, 47.
Martyrum Concilia, que sunt, 48.
Martyrium Ecclesie vocatur, & quare, 49. 50. Martyrium proprium quid sit, ibid.
Magnum Martyrium quare appellatur Ecclesie in Calvario monte adiuncta.
Tex. in l. Generali, & in l. Decernimus, C. de sacro. Ecc. interpretatur, 51.
Ecclesie nomen generale est; Martyrium speciale, ibid.
Martyrium non est proprium Altare ubi corpus Martyris requiescit; contra Laterum, 52.
Ecclesie nomen generale; Martyrium tantum dicitur Ecclesie ubi corpus Martyris, sive eius Reliquie requiescent, 53.
Confessio appellatur Ecclesie ubi sanctus Confessor requiescit, 54.
Confessio appellatur sepulchrum ubi corpus Martyris afferatur, 55.
Ecclesie Martyrium; Altare vero Confessio vocatur, ibid.
Memoria item dicitur Ecclesie, & quare, 56.
Titulus quo tempore Ecclesie fuerunt appellatae, 57.
Tituli quo tempore Presbyterii fuerunt atriui Rome, 58. & 67.
Titulus quid sit, & ex quo constet, 59.
Tituli isti a quo originem sumperantur, 60.
Tituli quid sunt de Iure civili, ibid.
Quid representent, 61.
Cortina Regia in Ecclesie quid importet, & unde originem trahat, 62.
Corticis in Ecclesie imponi non potest, 63.
Tituli Ecclesiastici a Fiscalibus Tituli diversi, 64.
Titulus quo tempore in Ecclesie posita, 65.
Cruces sive Reliquias collocanda non sunt extra Ecclesiam de Jure Civili, 66.
Tituli, sive Ecclesie quando divisa in Urbe, 67.
Ecclesia quilibet, Titulus non potest appellari, sed que, 68.
Titulus quando pro Altari sumatur, 69.
Ecclesia Titulus vocatur quoties ab ea Presbyter intitularatur, 70. & 71.
Ecclesia nulla potest esse sine Presbytero, 71.
Memoria quaque Ecclesie denominatur, 72.
Titulus, Memoria, & Martyrium, idem sunt, 73.
Domus Dei vocatur Ecclesie, & unde originem trahit hec denominatio, 74.
Cathedralis sub nomine Domus continentur, & ubi, 75.
Bethel, quod ex precepto Domini perrex Jacob ex Sichem, an postea in Ecclesiam consecravit, 76.
Bethel quis fuerit locus, & ubi erat, 77.
Bethel Deus consecratur in Templum a Jacob, quia ibi Ieroobam viros aureos adorari fecit, 78.
Oratoria Ecclesie appellata, & quare, 79.
Oratoria Ecclesie quomodo ab Ecclesia distinguuntur, tam privata, quam publica, 80.
Tabernaculum an Ecclesia aliquando nuncupetur, 81. & seqq.
Tabernaculi etymologia, 82.
Tabernaculum idem quod Ecclesia portatilis, 83. & 86. ubi plura.
Constantinus Ecclesiam portatilem sibi fecit, 84.
Ecclesias portatiles quomodo habebant primi Christiani, 85.
Plura de Tabernaculo remissive, 87.
Sacellum item appellatur Ecclesia, 88.
L'adovio Lopez. Author Caesar Augustanus quis fuerit, ibid.
Concio quid erat apud Abenenses, 34.

V-

Ecclesia quare Catholica denominatur, 145. & seqq. 149.
Catholica idem quod Universalis, ibid. & seqq.
Medicamentum universale Catholicon Medicis appellant, 147.
Catholici, & Christiani, quare denominetur, 148.
Apostolica quare nominetur Ecclesia, 149. & seqq.
Apostolica traditiones quare autoritatem habent, ibid. & 150.
Basilica an sit nomen particulae Cathedralium, 94. & seqq.
Basilica est, ergo Cathedralis: non recte deducitur. At vero, est Cathedralis, ergo Basilica: est contra, recte, 95.
Basilica est fundamentum altiarum Ecclesiastarum, 96.
Unde dicatur, ibid.
Basilicani, & Basilicarum custodes qui, 97.
Basilica quare Ecclesia nuncupatur, 98.
Atrium Templi Salomonis, Basilica dictum, 99.
Basilica, Regum habitacula sunt, 100.
Eius etymologia, ibidem.
Basilica quare sic dicta, ibid. & 101.
Basilica Graecorum Imperator primus in Ecclesia sepultus, ibid.
Basilica divina Tempa nominata, 102.
Basilicarum Gentilium in Tempa Christianorum mutata, 103.
Ecclesias adiungere ubi demona habitabant, gratissimum obsequium est Deo, 104.
Basilica, apud Gentiles, loca erant venalia, 105.
Quid ibi fiebat, ibid.
Basilica, locu, ubi Ius dicebatur, 106.
Basilica private que: & ad quid seruebant, 107.
Basilica, proprie Ecclesia est benedicta: si vero consecrata, & Ecclesia nominatur, 108.
Basilicarum principium, 109.
Basilicarum, domus cariarum cognitione destinata, 110.
Basilicarum nomina diversa, ibid.
Basilica nomen pro viae civitatis usurpat, 111.
Basilica, & Ecclesia, an detur differentia, 112.
Templum, Ecclesia nominatur: & unde, 113.
Templa quare a principio Christianitatis Ecclesie non fuerunt appellatae, 114.
Synagoga Ecclesia nunquam fuit dicta, ibid.
Ecclesia, & Tempi, nomen, quando promiscuum fuit, 115.
Tempa Ethnici, Ecclesias Christianis male attribuerunt, 116.
Tempa à Gentilibus, loca ubi Ius dicebant, vocabantur, 117.
Gentiles qua fana Deorum Tempa vocabant, 118.
Tempa, qua Ecclesia vocatur propriè, 119. & seqq.
Quando adiungari coepimus, 120.
Tempa iam quod est sacra apud Gentiles, 121.
Tempi varie significantes, 122.
Nomina specialia Cathedralium, 123. usque in fin.
Sancta Ecclesia Cathedralis nominatur, & quare, 123. & seqq. 120. & seqq. 154.
Ecclesia Titulus vocatur, 124.
Cathedralis mater nominatur, & Parochia universalis totius Episcopatus, 123.
Matricis nomen non comprehendit Episcopum, Canonicum, nec Clerum; sed tantum ipsum Eccleiam, 124.
Ecclesia Cathedralis Major Ecclesia nuncupatur, 125.
Cathedralis ab Episcopo denominatur, 126.
Sponsa Episcopi nuncupatur, 127.
Christiani Catholici nominantur, 128.
Cathedralis non denominantur Sancte, quia analogum per se sumptum, stat pro nobiliori significato, 125. 136.
Christiani in principio Sancti nominantur, 126.
Sancti nominantur qui eminentiè fulgent, 127.
Sanctitatis definitio, 128.
Sanctus qui dicitur, 129.
Sanctus, nomen sibi honoris, 130.
Ecclesia univeralis: quare Sancta dicitur, 131.
Ecclesia sanctitas in quo precipue respendet, 132.
Ecclesia simpliciter denominata, Cathedralis intelligitur, 133. & 157.
Santa Ecclesia nomine Cathedralis intelligitur, ibid.
& 155.
Ecclesia sanctitas pro Capitibus, & maioribus populi, 134.
Ecclesia Romana omnium Ecclesiastarum Mater, & Magistra, 135.
Ecclesia Romana sacrafonda dicitur, & quare, 136.
Ecclesia universalis quare Una dicatur, 137. & quare, 140.
Ecclesia universalis, est omnium fiduciarum collectio, 138.
Sime macula, & rega est, 139.
Ecclesia malignitatem ei opponitur, 140.
Papa quare unus, & non plures, 141.
Ecclesia malignitatem qui sit: & que illius à nostra differentia sit, 142.
Ecclesia quare Sancta dicitur, licet peccatoribus misereatur, 143.
Charitatem, & omnes bonitas à Spiritu sancto, 144.
Frances de Eccles. Cathedr.